

משנה - פרקי אבות

פרק א

יהי ביתך בית ועד לחכמים, והיו מתאבק בעפר רגליהם, והיו שותה בצמא את דברייהם:

פרק א - משנה א

פרק א - משנה ה

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו, קל וחמר באשת חברו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום:

פרק א - משנה ו

יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב, וקנה לך חבר, והיו דן את כל האדם לכף זכות:

פרק א - משנה ז

נתאי הארכלי אומר, הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתיאש מן הפרענות:

פרק א - משנה ח

יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר, אל תעש עצמך כעורכי הדין. וכשיהיו בעלי דינין

משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה:

פרק א - משנה ב

שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

פרק א - משנה ג

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם:

פרק א - משנה ד

יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם. יוסי בן יועזר איש צרדה אומר,

עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ, יְהוָה בְּעֵינֶיךָ
כְּרֹשְׁעִים. וְכִשְׁנֹפְטִים מִלְּפָנֶיךָ,
יְהוָה בְּעֵינֶיךָ כְּזָכָאִין, כְּשֶׁקְּבָלוּ
עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין:

פרק א - משנה ט

שָׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח אוֹמֵר, הָיוּ מֵרֶבֶה
לְחַקֹּר אֶת הָעֵדִים, וְהָיוּ זֹהִיר
בְּדַבָּרֶיךָ, שֶׁמָּא מִתּוֹכָם יִלְמְדוּ
לְשִׁקֵּר:

פרק א - משנה י

שָׁמְעִיָּה וְאַבְטָלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם.
שָׁמְעִיָּה אוֹמֵר, אֶהוּב אֶת
הַמְּלָאכָה, וּשְׁנָא אֶת הַרְּבִנוּת,
וְאֵל תִּתְּנוּדַע לְרִשּׁוֹת:

פרק א - משנה יא

אַבְטָלְיוֹן אוֹמֵר, חֲכָמִים, הִזְהִירוּ
בְּדַבְּרֵיכֶם, שֶׁמָּא תַּחֲבוּ חוֹבַת
גְּלוּת וְתִגְלוּ לְמָקוֹם מִים הָרָעִים,
וְיִשְׁתּוּ הַתִּלְמִידִים הַבָּאִים
אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ, וְנִמְצָא שֵׁם
שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל:

פרק א - משנה יב

הִלֵּל וְשִׁמְאִי קִבְּלוּ מֵהֶם. הִלֵּל
אוֹמֵר, הָיוּ מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אֶהֱרֹן,
אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב
אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמִקְרָבָן לַתּוֹרָה:

פרק א - משנה יג

הוא הָיָה אוֹמֵר, נֶגֶד שִׁמְאִי, אֲבָד
שְׁמָה. וְדָלָא מוֹסִיף, יוֹסִיף. וְדָלָא
יְלִיף, קִטְלָא חֵיב. וְדֹאשְׁתִּימַשׁ
בְּתַגָּא, חֵלֵף:

פרק א - משנה יד

הוא הָיָה אוֹמֵר, אִם אֵין אֲנִי לִי,
מִי לִי. וְכִשְׁאַנִּי לְעֶצְמִי, מָה אֲנִי.
וְאִם לֹא עֲכָשִׁיו, אֵימָתִי:

פרק א - משנה טו

שִׁמְאִי אוֹמֵר, עָשָׂה תוֹרָתְךָ קִבֵּעַ.
אָמור מַעֲט וְעָשָׂה הַרְּבָה, וְהָיוּ
מְקַבְּלִים אֶת כָּל הָאָדָם בְּסִבָּר פְּנִים
יְפוֹת:

פרק א - משנה טז

רַבִּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר, עָשָׂה לְךָ
רַב, וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֶּפֶק, וְאֵל
תִּרְבֶּה לְעֶשֶׂר אֲמָדוֹת:

פרק א - משנה יז

שָׁמְעוֹן בֶּנוֹ אוֹמֵר, כָּל יָמֵי גְדֻלָּתִי
בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאִיתִי לְגוֹף
טוֹב אֶלָּא שְׁתִּיקָה. וְלֹא הִמְדַּרְשׁ
הוא הֶעֱקֵר, אֶלָּא הִמְעָשָׂה. וְכָל
הַמֵּרְבֶּה דְּבָרִים, מִבִּיא חֶטָּא:

פרק א - משנה יח

רַבִּן שָׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַל
שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל
הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם,
שֶׁנֶּאֱמַר ^(זכריה ח) אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם
שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם:

עֲמִלִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם,
שְׁזָכוּת אַבּוֹתָם מְסִיעֶתָן
וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לְעַד. וְאַתֶּם,
מַעֲלָה אֲנִי עָלֵיכֶם שָׂכָר
הַרְבֵּה כָּאֱלוֹ עֲשִׂיתֶם:

פרק ב

פרק ב - משנה ג

הוּוּ זְהִירִין בְּרָשׁוֹת, שְׂאִין
מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֲלָא לְצַרְךָ
עֲצָמָן. נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת
הַנֶּאֱתָן. וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם
בְּשַׁעַת דְּחִיקוֹ:

פרק ב - משנה ד

הוּא הִיָּה אוֹמֵר, עָשָׂה רְצוֹנוֹ
כְּרְצוֹנָהּ, כְּדִי שְׂיַעֲשֶׂה רְצוֹנָהּ
כְּרְצוֹנוֹ. בִּטְל רְצוֹנָהּ מִפְּנֵי
רְצוֹנוֹ , כְּדִי שְׂיַבְטֵל רְצוֹן
אַחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנָהּ. הִלֵּל
אוֹמֵר, אֵל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצְּבוּר,
וְאֵל תֵּאֱמָן בְּעֲצָמָהּ עַד יוֹם
מוֹתָהּ, וְאֵל תִּדִּין אֶת חֲבֵרָהּ
עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמִקְוָמוֹ, וְאֵל
תֵּאֱמָר דְּבַר שְׂאִי אֶפְשָׁר
לְשִׁמּוֹעַ שְׁסוּפוֹ לְהִשְׁמַע. וְאֵל
תֵּאֱמָר לְכִשְׂאָפְנָה אֶשְׁנָה ,
שְׂמָא לֹא תִפְנָה:

פרק ב - משנה ה

פרק ב - משנה א

רַבִּי אוֹמֵר, אִיזוּהִי דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל
שְׂיִבּוֹר לוֹ הָאָדָם, כֹּל שֶׁהִיא
תִּפְאֶרֶת לְעוֹשִׂיָּהּ וְתִפְאֶרֶת לוֹ
מִן הָאָדָם. וְהוּוּ זְהִיר בְּמִצְוָה
קְלָה כְּבַחֲמוּרָה , שְׂאִין אֶתָּה
יֹדַע מִתֵּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת .
וְהוּוּ מִחֲשֵׁב הַפֶּסֶד מִצְוָה כְּנֶגֶד
שְׂכָרָה , וְשִׂכָּר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד
הַפֶּסֶדָּה. וְהִסְתַּכֵּל בְּשִׁלְשָׁה
דְּבָרִים וְאִי אֶתָּה בָּא לִיָּדִי
עֲבֵרָה, דַּע מַה לְּמַעֲלָה מִמָּה
, עֵין רוּאָה וְאֶזֶן שׁוֹמַעַת, וְכֹל
מַעֲשִׂיָּה בִּסְפָר נִכְתָּבִין :

פרק ב - משנה ב

רַבִּין גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי
יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר, יָפָה
תְּלַמּוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ ,
שְׂיִגִיעַת שְׁנִיָּהֶם מְשַׁכַּחַת עוֹן.
וְכֹל תּוֹרָה שְׂאִין עִמָּהּ מְלָאכָה,
סוּפָה בְּטִלָּה וְגוֹרָרֶת עוֹן. וְכֹל
הָעֲמִלִים עִם הַצְּבוּר, יְהִיוּ

הוא הָיָה אוֹמֵר, אֵין בּוֹר יֵרָא
חָטָא, וְלֹא עִם הָאָרֶץ חָסִיד,
וְלֹא הַבֵּיָשָׁן לָמַד, וְלֹא הַקֶּפֶדָן
מִלְמַד, וְלֹא כָל הַמְרָבָה
בְּסַחֲוֹרָה מַחֲכִים. וּבְמָקוֹם
שֶׁאֵין אָנָשִׁים, הַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת
אִישׁ:

פֶּרֶק ב - מִשְׁנָה ו

אִף הוּא רָאָה גִלְגָּלֶת אַחַת
שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אָמַר ^(לָהּ),
עַל דֹּאטְפֹת, אֲטָפוּךָ. וְסוּף
מְטִיפִיךָ יְטוּפוּן:

פֶּרֶק ב - מִשְׁנָה ז

הוא הָיָה אוֹמֵר, מְרָבָה בָּשָׂר,
מְרָבָה רֶמָה. מְרָבָה נְכָסִים,
מְרָבָה דֹּאגָה. מְרָבָה נָשִׁים,
מְרָבָה כְּשָׁפִים. מְרָבָה
שְׁפָחוֹת, מְרָבָה זָמָה. מְרָבָה
עֲבָדִים, מְרָבָה גָזֵל. מְרָבָה
תּוֹרָה, מְרָבָה חַיִּים. מְרָבָה
יְשִׁיבָה, מְרָבָה חֲכָמָה. מְרָבָה
עֶצָה, מְרָבָה תְּבוּנָה. מְרָבָה
צִדְקָה, מְרָבָה שְׁלוֹם. קִנְיָה
שֵׁם טוֹב, קִנְיָה לְעַצְמוֹ. קִנְיָה
לוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה, קִנְיָה לוֹ חַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא:

פֶּרֶק ב - מִשְׁנָה ח

רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהֵלֵל
וּמִשְׁמַאי. הוּא הָיָה אוֹמֵר,
אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה הֲרַבָּה, אַל
תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמָךְ, כִּי לְכָךְ
נוֹצְרָת. חֲמִשָּׁה תִּלְמִידִים הָיוּ
לוֹ לְרַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְאֵלוּ
הֵם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס,
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנִנְיָה, וְרַבִּי
יוֹסִי הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
נְתַנְאֵל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ.
הוּא הָיָה מוֹנֶה שְׁבָחוֹ. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, בּוֹר סוּד
שְׂאִינוֹ מֵאֲבָד טָפָה. רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנִנְיָה, אֲשֶׁרִי
יּוֹלְדָתוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, חָסִיד.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, יֵרָא
חָטָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ,
מַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר. הוּא הָיָה
אוֹמֵר, אִם יֵהִיוּ כָל חַכְמֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזָנִים, וְאֱלִיעֶזֶר
בֶּן הֶרְקֵנוֹס בְּכַף שְׁנֵיָה,
מַכְרִיעַ אֶת כָּלָם. אֲבָא שְׂאוּל
אוֹמֵר מִשְׁמוֹ, אִם יֵהִיוּ כָל
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזָנִים
וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס אִף
עִמָּהֶם, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ
בְּכַף שְׁנֵיָה, מַכְרִיעַ אֶת כָּלָם:

פֶּרֶק ב - מִשְׁנָה ט

אָמַר לָהֶם, צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהִי
דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבֹק בָּהּ
הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,

עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרוצה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רוצה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלזה ואינו משלים. אחד הלזה מן האדם, כלזה מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לזה רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רוצה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

פרק ב - משנה י

הם אמרו שלשה (שלשה) דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליה כשלה, ואל תהי נוח לבעוס. ושוב יום אחד לפני מיתתה. והיו מתחמם כנגד אורן של חכמים, והיו זהיר בגחלתן שלא תקוה, שנשיכתן נשיכת

שוועל, ועקיפתן עקיפת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש:

פרק ב - משנה יא

רבי יהושע אומר, עין הרע, ויצר הרע, ושנאת הבירות, מוציאים את האדם מן העולם:

פרק ב - משנה יב

רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליה כשלה. והתקן עצמה ללמוד תורה, שאינה ירשה לה. וכל מעשיה יהיו לשם שמים:

פרק ב - משנה יג

רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע (ובתפלה). וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב) כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמה:

פרק ב - משנה יד

רבי אלעזר אומר, הוי שקוד
ללמוד תורה, מה שתשיב ^(ודע)
לאפיקורוס. ודע לפני מי
אתה עמל. ונאמן הוא בעל
מלאכתך שישלם לך שכר
פעלתך:

פרק ב - משנה טו

רבי טרפון אומר, היום קצר
והמלאכה מרבה, והפועלים
עצלים, והשכר הרבה, ובעל
הבית דוחק:

פרק ב - משנה טז

הוא היה אומר, לא עליך
המלאכה לגמור, ולא אתה בן
חורין לבטל ממנה. אם למדת
תורה הרבה, נותנים לך
שכר הרבה. ונאמן הוא בעל
מלאכתך שישלם לך שכר
פעלתך. ודע, מתן שכרן של
צדיקים לעתיד לבוא:

פרק ג

פרק ג - משנה א

עקיבא בן מהללאל אומר,
הסתכל בשלשה דברים ואין
אתה בא לידי עברה. דע,
מאין באת, ולאן אתה הולך,

ולפני מי אתה עתיד ליתן דין
וחשבון. מאין באת, מטפה
סרוחה, ולאן אתה הולך,
למקום עפר רמה ותולעה.
ולפני מי אתה עתיד ליתן דין
וחשבון, לפני מלך מלכי
המלכים הקדוש ברוך הוא:

פרק ג - משנה ב

רבי חנינא סגן הכהנים אומר,
הוי מתפלל בשלומה של
מלכות, שאלמלא מוראה,
איש את רעהו חיים בלעו.
רבי חנינא בן תרדיון אומר,
שנים שיושבין ואין ביניהן
דברי תורה, הרי זה מושב
לצים, שנאמר ^(תהלים א), ובמושב
לצים לא ישב. אבל שנים
שיושבין ויש ביניהם דברי
תורה, שכינה שרויה ביניהם
, שנאמר ^(מלאכי ג), אז נדברו יראי
:: איש אל רעהו ויקשב ::
וישמע ויכתב ספר זכרון
לפניו ליראי :: ולחשבי שמו.
אין לי אלא שנים. מנין
שאפלו אחד שיושב ועוסק
בתורה, שהקדוש ברוך הוא
קובע לו שכר, שנאמר ^(איכה ג),
ישב בדד וידם כי נטל עליו:

פרק ג - משנה ג

רבי שמעון אומר, שלשה
שאכלו על שלחן אחד ולא
אמרו עליו דברי תורה, כאלו
אכלו מזבחי מתים, שנאמר
(ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו
קיא צאה בלי מקום. אבל
שלשה שאכלו על שלחן אחד
ואמרו עליו דברי תורה, כאלו
אכלו משלחנו של מקום
ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא),
וידבר אלי זה השלחן אשר
לפני ה':

פרק ג - משנה ד

רבי חנינא בן חכינאי אומר,
הנעור בלילה והמהלך בדרך
יחידי והמפנה לבו לבטלה,
הרי זה מתחייב בנפשו:

פרק ג - משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר,
כל המקבל עליו על תורה,
מעבירין ממנו על מלכות ועל
דרך ארץ. וכל הפורק ממנו
על תורה, נותנין עליו על
מלכות ועל דרך ארץ:

פרק ג - משנה ו

רבי חלפתא בן דוסא איש
כפר חנניה אומר, עשרה
שיושבין ועוסקין בתורה,
שכינה שרויה ביניהם,
שנאמר (תהלים פב), אלהים נצב
בעדת אל. ומנין אפלו
חמשה, שנאמר (עמוס ט), ואגדתו
על ארץ יסדה. ומנין אפלו
שלשה, שנאמר (תהלים פב), בקרב
אלהים ישפט. ומנין אפלו
שנים, שנאמר (מלאכי ג), אז
נדברו יראי ה' איש אל רעהו
ויקשב ה' וישמע וגו'. ומנין
אפלו אחד, שנאמר (שמות כ), בכל
המקום אשר אזכיר את שמי
אבוא אליך ויברכתיה:

פרק ג - משנה ז

רבי אלעזר איש ברתותא
אומר, תן לו משלו, שאתה
ושלך שלו. וכן בדוד הוא
אומר (דברי הימים א כט) כי ממך הכל
ומידך נתנו לך. רבי שמעון
אומר, המהלך בדרך ושונה
ומפסיק ממשנתו ואומר, מה
נאה אילן זה ומה נאה ניר
זה, מעלה עליו הכתוב כאלו
מתחייב בנפשו:

פרק ג - משנה ח

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום
רבי מאיר אומר, כל השוכח
דבר אחד ממשנתו, מעלה
עליו הכתוב כאלו מתחייב
בנפשו, שנאמר (דברים ז'), רק
השמר לך ושמר נפשך מאד
פן תשכח את הדברים אשר
ראו עיניך. יכול אפלו תקפה
עליו משנתו, תלמוד לומר (שם)
ופן יסורו מלבבך כל ימי
חייך, הא אינו מתחייב בנפשו
עד שישב ויסירם מלבו:

פרק ג - משנה ט

רבי חנינא בן דוסא אומר, כל
שיראת חטאו קודמת
לחכמתו, חכמתו מתקימת.
וכל שחכמתו קודמת ליראת
חטאו, אין חכמתו מתקימת.
הוא היה אומר, כל שמעשיו
מרבין מחכמתו, חכמתו
מתקימת. וכל שחכמתו
מרבה ממעשיו, אין חכמתו
מתקימת:

פרק ג - משנה י

הוא היה אומר, כל שרוח
הבריות נוחה הימנו, רוח
המקום נוחה הימנו. וכל שאין
רוח הבריות נוחה הימנו, אין
רוח המקום נוחה הימנו. רבי

דוסא בן הרפינס אומר, שנה
של שחרית, ויין של צהרים,
ושיחת הילדים, ושיבת בתי
כנסיות של עמי הארץ,
מוציאין את האדם מן העולם:

פרק ג - משנה יא

רבי אלעזר המודעי אומר,
המחלל את הקדשים,
והמבזה את המועדות,
והמלבין פני חברו ברבים,
והמפר בריתו של אברהם
אבינו עליו השלום, והמגלה
פנים בתורה שלא כהלכה,
אף על פי שיש בידו תורה
ומעשים טובים, אין לו חלק
לעולם הבא:

פרק ג - משנה יב

רבי ישמעאל אומר, הוי קל
לראש ונוח לתשחרת, והוי
מקבל את כל האדם בשמחה
:

פרק ג - משנה יג

רבי עקיבא אומר, שחוק
וקלות ראש, מרגילין לערוה.
מסורת, סג לתורה.
מעשרות, סג לעשר. נדרים,

סִיג לַפְּרִישׁוֹת. סִיג לַחֲכָמָה,
שְׁתִּיקָה :

פרק ג - משנה יד

הוא הָיָה אוֹמֵר, חֲבִיב אָדָם
שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם . חֶבֶה יִתְּרָה
נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם,
שֶׁנֶּאֱמַר ^(בראשית ט), כִּי בְּצֶלֶם
אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם.
חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים
לְמָקוֹם. חֶבֶה יִתְּרָה נוֹדַעַת
לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים לְמָקוֹם,
שֶׁנֶּאֱמַר ^(דברים יד), בָּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל,
שֶׁנִּתֵּן לָהֶם כָּלִי חֲמֻדָּה. חֶבֶה
יִתְּרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתֵּן לָהֶם
כָּלִי חֲמֻדָּה שֶׁבּוֹ נִבְרָא
הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר ^(משלי ד), כִּי לֶקַח
טוֹב נִתַּתִּי לָכֶם, תּוֹרָתִי אֶל
תַּעֲזְבוּ:

פרק ג - משנה טו

הַכֹּל צָפוּי, וְהַרְשׁוֹת נְתוּנָה,
וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן. וְהַכֹּל לְפִי
רֵב הַמַּעֲשֵׂה:

פרק ג - משנה טז

הוא הָיָה אוֹמֵר, הַכֹּל נָתוּן
בְּעֶרְבוֹן, וּמִצּוּדָה פְּרוּסָה עַל
כָּל הַחַיִּים. הַחֲנוּת פְּתוּחָה,
וְהַחֲנוּנִי מִקִּיף, וְהַפְּנִקָּס
פְּתוּחַ, וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת, וְכָל
הַרוּצָה לָלוֹת יָבּוֹא וַיִּלְוֶה,
וְהַגָּבָאִים מַחֲזִירִים תְּדִיר בְּכָל
יוֹם, וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ
וְשִׁלָּא מִדַּעְתּוֹ , וַיֵּשׁ לָהֶם עַל
מָה שִׁיִּסְמוּכוּ, וְהַדִּין דִּין אֱמֶת,
וְהַכֹּל מִתְקֵן לְסַעֲוָדָה:

פרק ג - משנה יז

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר,
אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ.
אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה.
אִם אֵין חֲכָמָה , אֵין יִרְאָה. אִם
אֵין יִרְאָה, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין
בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת,
אֵין בִּינָה. אִם אֵין קָמַח , אֵין
תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין
קָמַח. הוא הָיָה אוֹמֵר, כֹּל
שֶׁחֲכָמְתוֹ מֵרַבָּה מִמַּעֲשִׂיו ,
לָמָּה הוּא דוֹמָה, לְאִילָן
שֶׁעֲנָפָיו מֵרַבִּין וְשִׁרְשָׁיו
מַעֲטִין, וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוֹ
וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר ^{(ירמיה}
^{יז)}, וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא
יִרְאָה כִּי יָבּוֹא טוֹב וְשָׁכֵן
חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מִלְחָה
וְלֹא תִשָּׁב. אָבֵל כֹּל שֶׁמַּעֲשִׂיו
מֵרַבִּין מִחֲכָמְתוֹ, לָמָּה הוּא

דומה, לאילן שענפיו מעטין
ושרשיו מרבין, שאפלו כל
הרוחות שבעולם באות
ונושבות בו אין מזיזין אותו
ממקומו, שנאמר (שם), והיה
כעץ שתול על מים ועל יובל
ישלח שרשיו ולא יראה כי
יבא חם, והיה עלהו רענן,
ובשנת בצרת לא ידאג, ולא
ימיש מעשות פרי:

פרק ג - משנה יח

רבי אליעזר בן חסמא אומר,
קנין ופתחי נדה, הן הן גופי
הלכות. תקופות וגמטריאות,
פרפראות לחכמה:

פרק ד

פרק ד - משנה א

בן זומא אומר, איזהו חכם,
הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים
קיט), מכל מלמדי השכלתי כי
עדותיך שיחה לי. איזהו
גבור, הכובש את יצרו,
שנאמר (משלי טז), טוב ארך אפים
מגבור ומשל ברוחו מלכד
עיר. איזהו עשיר השמח
בחלקו, שנאמר (תהלים קכח), יגיע

כפיר כי תאכל אשריך וטוב
לך. אשריך, בעולם הזה.
וטוב לך, לעולם הבא. איזהו
מכבד, המכבד את הבריות,
שנאמר (שמואל א ב), כי מכבדי
אכבד ובדי יקלו:

פרק ד - משנה ב

בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה
קלה (פבןמורה), ובורח מן העברה.
שמצוה גוררת מצוה,
ועברה גוררת עברה. ששכר
מצוה, מצוה. ושכר עברה,
עברה:

פרק ד - משנה ג

הוא היה אומר, אל תהי בז
לכל אדם, ואל תהי מפליג
לכל דבר, שאין לך אדם שאין
לו שעה ואין לך דבר שאין לו
מקום:

פרק ד - משנה ד

רבי לויטס איש יבנה אומר,
מאד מאד הוי שפל רוח,
שתקות אנוש רמה. רבי
יוחנן בן ברוקא אומר, כל
המחלל שם שמים בסתר,
נפרעין ממנו בגלוי. אחד

שׁוּגֵג וְאַחַד מִזֵּיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם
:

שָׂא. וְהָגֵס לְבוּ בְּהוֹרָאָה,
שׁוּטָה רָשָׁע וְגַס רוּחַ :

פרק ד - משנה ה

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל ^(בנו) אֹמֵר, הַלּוֹמֵד
תּוֹרָה עַל מְנַת לְלַמֵּד ,
מִסְפִּיקִין בִּידּוֹ לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד .
וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת,
מִסְפִּיקִין בִּידּוֹ לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד
לְשִׁמּוֹר וּלַעֲשׂוֹת . רַבִּי צְדוֹק
אֹמֵר, אֵל תַּעֲשֶׂם עֵטְרָה
לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא קֶרֶדִם
לְחִפּוֹר בָּהֶם. וְכָךְ הִיא הִלֵּל
אֹמֵר, וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא,
חֲלָף. הֵא לְמִדָּת, כָּל הַנִּהְנֶה
מִדְּבָרֵי תּוֹרָה, נוֹטֵל חַיּוֹ מִן
הָעוֹלָם :

פרק ד - משנה ו

הוּא הִיא אֹמֵר, אֵל תְּהִי דֵּן
יְחִידִי, שְׂאִין דֵּן יְחִידִי אֶלֶּא
אַחַד. וְאֵל תֹּאמַר קִבְּלוּ דְעֵתִי,
שֶׁהֵן רְשָׁאִין וְלֹא אֶתָּה:

פרק ד - משנה ז

רַבִּי יוֹנָתָן אֹמֵר, כָּל הַמְּקִיִּים
אֶת הַתּוֹרָה מֵעֵנִי, סוּפוּ
לְקִיָּמָה מֵעַשָּׂר . וְכָל הַמְּבִטֵּל
אֶת הַתּוֹרָה מֵעַשָּׂר, סוּפוּ
לְבִטּוֹלָה מֵעֵנִי:

פרק ד - משנה י

רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, הֵוִי מְמַעַט
בְּעֶסֶק, וְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה . וְהֵוִי
שְׂפֵל רוּחַ בְּפָנָי כָּל אָדָם. וְאִם
בְּטִלָּתָ מִן הַתּוֹרָה, יֵשׁ לָךְ
בְּטָלִים הֶרְבֵּה כְּנֶגְדְּךָ. וְאִם
עֲמִלָּתָ בַּתּוֹרָה, יֵשׁ ^(לוי) שָׂכָר
הֶרְבֵּה לְתֵן לָךְ:

פרק ד - משנה יא

רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, כָּל הַמְּכַבֵּד
אֶת הַתּוֹרָה, גּוֹפּוֹ מְכַבֵּד עַל
הַבְּרִיּוֹת. וְכָל הַמְּחַלֵּל אֶת
הַתּוֹרָה, גּוֹפּוֹ מְחַלֵּל עַל
הַבְּרִיּוֹת:

פרק ד - משנה יב

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּנוֹ אֹמֵר,
הַחוֹשֵׁךְ עֲצָמוֹ מִן הַדִּין, פּוֹרֵק
מִמֶּנּוּ אִיבָה וְגִזְל וּשְׁבוּעַת

פרק ד - משנה יג

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֹמֵר,
הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, קוֹנֶה לוֹ

פֶּרֶק לִיט אֶחָד. וְהַעֲוִיר עֲבָרָה
אֶחָת, קוֹנָה לוֹ קִטִּיגוֹר אֶחָד.
תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים ,
כְּתָרִים בְּפָנֵי הַפְּרָעוֹת. רַבִּי
יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלָר אוֹמֵר, כָּל
כְּנִסְיָה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם,
סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם. וְשִׁאינָה
לְשֵׁם שָׁמַיִם , אֵין סוֹפָה
לְהִתְקַיֵּם:

פרק ד - משנה יב

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שִׁמְעוֹן אוֹמֵר,
יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידָךְ חָבִיב עֲלֶיךָ
כְּשִׁלְךָ, וְכְבוֹד חֲבִירָךְ כְּמוֹרָא
רַבָּךְ , וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא
שָׁמַיִם:

פרק ד - משנה יג

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הֵיוּ זֵהִיר
בְּתַלְמוּד , שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד
עוֹלָה זָדוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר,
שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים הֵם, כְּתָר
תּוֹרָה וְכְתָר כְּהֻנָּה וְכְתָר
מַלְכוּת, וְכְתָר שֵׁם טוֹב עוֹלָה
עַל גְּבִיּוֹהָן:

פרק ד - משנה יד

רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר, הֵיוּ גוֹלָה
לְמָקוֹם תּוֹרָה וְאֵל תֹּאמַר

שֶׁהִיא תְּבוּאָה אַחֲרֶיהָ, שֶׁחֲבִירָךְ
יְקַיְּמוּהָ בְּיָדְךָ. וְאֵל בִּינְתָךְ אֵל
תִּשְׁעֵן:

פרק ד - משנה טו

רַבִּי יִנְאִי אוֹמֵר, אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא
מִשְׁלוֹת הָרִשָּׁעִים וְאֵף לֹא
מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים. רַבִּי מַתִּיָּא
בֶּן חֲרָשׁ אוֹמֵר, הֵיוּ מְקַדִּים
בְּשָׁלוֹם כָּל אָדָם. וְהֵיוּ זָנְבִי
לְאַרְיוֹת, וְאֵל תְּהִי רֹאשׁ
לְשׁוֹעָלִים:

פרק ד - משנה טז

רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר, הָעוֹלָם הֵזָה
דוֹמָה לְפָרוֹזְדוֹר בְּפָנֵי הָעוֹלָם
הַבָּא. הִתְקַן עֲצָמָךְ בְּפָרוֹזְדוֹר,
כְּדִי שֶׁתִּכְנַס לְטָרְקֵלִין:

פרק ד - משנה יז

הוּא הָיָה אוֹמֵר, יָפָה שְׁעָה
אֶחָת בְּתִשְׁבּוּבָה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים בְּעוֹלָם הֵזָה, מִכָּל חַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא. וְיָפָה שְׁעָה
אֶחָת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בְּעוֹלָם
הַבָּא, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הֵזָה:

פרק ד - משנה יח

רבי שמעון בן אלעזר אומר,
אל תרצה את חברך בשעת
כעסו, ואל תנחמונו בשעה
שמתו מטל לפניו, ואל תשאל
לו בשעת נדרו, ואל תשתדל
לראותו בשעת קלקלתו:

פרק ד - משנה כא

רבי אלעזר הקפר אומר,
הקנאה והתאווה והכבוד
מוציאין את האדם מן העולם
:

פרק ד - משנה יט

שמואל הקטן אומר, (משלי כד)
בנפל אויביך אל תשמח
ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה
י ורע בעיניו והשיב מעליו
אפו:

פרק ד - משנה כב

הוא הִיָּה אומר, הילודים
למות, והמתים להחיות,
והחיים לדון. לידע להודיע
ולהודע שהוא אל, הוא
היוצר, הוא הבורא, הוא
המבין, הוא הדין, הוא עד,
הוא בעל דין, והוא עתיד
לדון. ברוך הוא, שאין לפניו
לא עולה ולא שכיחה ולא
משוא פנים ולא מקח שוחד,
שהכל שלו. ודע שהכל לפי
החשבון. ואל יבטיחך יצרך
שהשאול בית מנוס לך, שעל
כרחק אתה נוצר, (ועל כרחק אפה נולד),
ועל כרחק אתה חי, ועל
כרחק אתה מת, ועל כרחק
אתה עתיד ליתן דין וחשבון
לפני מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים
הקדוש ברוך הוא:

פרק ד - משנה כ

אלישע בן אבויה אומר,
הלומד ילד למה הוא דומה,
לדיו כתובה על ניר חדש.
והלומד זקן למה הוא דומה,
לדיו כתובה על ניר מחוק.
רבי יוסי בר יהודה איש כפר
הבבלי אומר, הלומד מן
הקטנים למה הוא דומה,
לאוכל ענבים קהות ושותה יין
מגתו. והלומד מן הזקנים
למה הוא דומה, לאוכל
ענבים בשולות ושותה יין
ישן. רבי אומר, אל תסתכל
בקנקן, אלא במה שיש בו.
יש קנקן חדש מלא ישן, וישן
שאפלו חדש אין בו:

פרק ה

פרק ה - משנה א

בַּעֲשֶׂרָה מֵאֲמֵרוֹת נִבְרָא
הָעוֹלָם. וַיֵּמָּה תִּלְמוּד לֹאמֹר ,
וְהָלֹא בְּמֵאֵמֶר אֶחָד יִכּוֹל
לְהַבְרֹאוֹת , אֲלֹא לְהַפְרֵעַ מִן
הַרְשָׁעִים שֶׁמֵּאֲבִדִין אֶת
הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשֶׂרָה
מֵאֲמֵרוֹת, וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב
לַצְדִּיקִים שֶׁמְקִיִּמִין אֶת הָעוֹלָם
שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשֶׂרָה מֵאֲמֵרוֹת:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ה

עֲשֶׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאַבֹּתֵינוּ
בְּמִצְרַיִם וְעֲשֶׂרָה עַל הַיָּם. (עֲשֶׂר)
מִכּוֹת הָבִיא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא {יא} עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם וְעֲשֶׂר עַל הַיָּם {יב} .
עֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִסּוּ אַבֹּתֵינוּ
אֶת הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא
בְּמִדְבָּר , שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַר יד) , וַיִּנְסּוּ
אֹתִי זֶה עֲשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא
שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ב

עֲשֶׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ,
לְהוֹדִיעַ כִּמָּה אָרָךְ אַפִּים
לִפְנֵיו, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ
מִכְּעִיסִין וּבְאִין עַד שֶׁהָבִיא
עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַמַּבּוּל. עֲשֶׂרָה
דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם ,
לְהוֹדִיעַ כִּמָּה אָרָךְ אַפִּים לִפְנֵיו
שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מִכְּעִיסִין
וּבְאִין, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקִבֵּל
שָׂכָר כָּלָם: (עֲלִי)

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ג

עֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָה
אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
וְעַמֵּד בְּכָלָם , לְהוֹדִיעַ כִּמָּה
חֲבָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ו

עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרֶב
שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן,

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ד

פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבָּאֵר, וּפִי
הָאֶתוֹן, וְהַקִּשְׁתִּי, וְהַמֶּן,
וְהַמָּטָה, וְהַשְּׁמִיר, וְהַכֶּתֶב,
וְהַמִּכְתָּב, וְהַלְוִיחֹת. וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים, אֵף הַמַּזִּיקִין,
וְקִבּוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֵילוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים,
אֵף צֶבֶת בְּצֶבֶת עֲשׂוּיָה :

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ז

שְׁבַעַה דְּבָרִים בְּגִלָּם וְשְׁבַעַה
בְּחָכָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר בְּפָנָי
מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה
וּבְמִנִּין , וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ
דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהֵל
לְהַשִּׁיב, שׁוֹאֵל כְּעֵנִין וּמַשִּׁיב
כֹּהֲלָכָה, וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן
רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל
מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע, אוֹמֵר לֹא
שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה עַל הָאֻמָּת.
וְחִלּוּפִיהֶן בְּגִלָּם:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ח

שְׁבַעַה מִיָּנִי פְּרַעְנִיּוֹת בָּאִין
לְעוֹלָם עַל שְׁבַעַה גּוֹפִי עֲבָרָה
. מְקַצֵּתֵן מַעֲשָׂרִין וּמְקַצֵּתֵן
אֵינֶן מַעֲשָׂרִין, רָעַב שֶׁל בְּצֻרַת
בָּאָה , מְקַצֵּתֵן רָעִבִים
וּמְקַצֵּתֵן שְׂבָעִים. גָּמְרוּ שֶׁלֹּא
לַעֲשׂוֹר, רָעַב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל
בְּצֻרַת בָּאָה. וְשֶׁלֹּא לְטוֹל אֶת

הַחֲלָה , רָעַב שֶׁל כָּלִיָּה בָּאָה.
דְּבָר בָּא לְעוֹלָם עַל מִיתוֹת
הָאֻמּוֹרוֹת בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא
נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, וְעַל פְּרוֹת
שְׂבָעִית . חָרַב בָּאָה לְעוֹלָם
עַל עֲנוּי הַדִּין, וְעַל עֲוֹת הַדִּין,
וְעַל הַמּוֹרִים בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא
כֹּהֲלָכָה :

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה ט

חֲזִיָּה רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל
שְׂבוּעַת שְׁוֹא, וְעַל חֲלוּל הַשֵּׁם.
גְּלוּת בָּאָה לְעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי
עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת,
וְעַל שְׂפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל
הַשְּׁמַטָּה הָאָרֶץ . בְּאַרְבַּעַה
פְּרָקִים הַדְּבָר מְתַרְבֶּה .
בְּרַב־עִית, וּבְשְׂבָעִית,
וּבְמוֹצָאֵי שְׂבָעִית, וּבְמוֹצָאֵי
הַחֹג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.
בְּרַב־עִית, מִפְּנֵי מַעֲשֵׂר עֲנִי
שְׂבַשְׁלִישִׁית. בְּשְׂבָעִית, מִפְּנֵי
מַעֲשֵׂר עֲנִי שְׂבַשְׁשִׁית.
וּבְמוֹצָאֵי שְׂבָעִית, מִפְּנֵי פְּרוֹת
שְׂבָעִית. וּבְמוֹצָאֵי הַחֹג שֶׁבְּכָל
שָׁנָה וְשָׁנָה, מִפְּנֵי גִזְל מַתָּנוֹת
עֲנִיִּים:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנָה י

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּאָדָם. הָאוֹמֵר
שְׁלִי שְׁלִי וְשִׁלְךָ שְׁלְךָ , זוּ מִדָּה

בִּינוּנִית. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, זֶה מִדַּת
סֹדוֹם. שְׁלִי שְׁלֶךְ וְשְׁלֶךְ שְׁלִי,
עַם הָאָרֶץ. שְׁלִי שְׁלֶךְ וְשְׁלֶךְ
שְׁלֶךְ, חֲסִיד . שְׁלִי שְׁלִי וְשְׁלֶךְ
שְׁלִי, רָשָׁע:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה יד

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבֵית
הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאִינוֹ עוֹשֶׂה,
שָׂכַר הַלִּיכָה בִּידּוֹ. עוֹשֶׂה וְאִינוֹ
הוֹלֵךְ, שָׂכַר מַעֲשֶׂה בִּידּוֹ.
הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה, חֲסִיד . לֹא
הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה, רָשָׁע:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה טו

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לְפָנֵי
חֲכָמִים. סְפּוֹג , וּמִשְׁפָּךְ,
מִשְׁמֶרֶת, וְנֶפֶה. סְפּוֹג, שֶׁהוּא
סוֹפֵג אֶת הַכֹּל. מִשְׁפָּךְ,
שֶׁמִּכְנִיס בָּזוֹ וּמוֹצִיא בָּזוֹ.
מִשְׁמֶרֶת, שֶׁמוֹצִיָּא אֶת הַיֵּין
וְקוֹלֶטֶת אֶת הַשְּׂמֶרִים. וְנֶפֶה,
שֶׁמוֹצִיָּא אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת
אֶת הַסֵּלֶת:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה טז

כָּל אֲהָבָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּדָבָר
, בְּטֵל דָּבָר, בְּטֵלָה אֲהָבָה.
וְשִׂאִינָה תְּלוּיָה בְּדָבָר, אִינָה
בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אִיזוֹ הִיא
אֲהָבָה הַתְּלוּיָה בְּדָבָר, זֶה

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה יא

אַרְבַּע מִדּוֹת בִּידְעוֹת. נוֹחַ
לְכַעֵס וְנוֹחַ לְרַצּוֹת, יֵצֵא שְׂכָרוֹ
בְּהִפְסָדוֹ, קָשָׁה לְכַעֵס וְקָשָׁה
לְרַצּוֹת, יֵצֵא הִפְסָדוֹ בְּשְׂכָרוֹ
קָשָׁה לְכַעֵס וְנוֹחַ לְרַצּוֹת
חֲסִיד . נוֹחַ לְכַעֵס וְקָשָׁה
לְרַצּוֹת רָשָׁע :

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה יב

אַרְבַּע מִדּוֹת בִּתְלַמִּידִים. מֵהָר
לְשִׁמוּעַ וּמֵהָר לְאַבֵּד, יֵצֵא
שְׂכָרוֹ בְּהִפְסָדוֹ. קָשָׁה לְשִׁמוּעַ
וְקָשָׁה לְאַבֵּד, יֵצֵא הִפְסָדוֹ
בְּשְׂכָרוֹ. מֵהָר לְשִׁמוּעַ וְקָשָׁה
לְאַבֵּד, חֲכָם. קָשָׁה לְשִׁמוּעַ
וּמֵהָר לְאַבֵּד, זֶה חֶלֶק רָע:

פֶּרֶק ה - מִשְׁנַה יג

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתָנִי צִדְקָה.
הָרוּצָה שְׂתִיתֵן וְלֹא יִתְּנוּ
אַחֲרֵים, עֵינוֹ רָעָה בְּשָׁל
אַחֲרֵים. יִתְּנוּ אַחֲרֵים וְהוּא לֹא

אֶהֱבֶת אֲמִנּוֹן וְתָמָר . וְשֹׁאִינָה
תְּלִיָּה בְּדָבָר , זֹאת אֶהֱבֶת דָּוִיד
וְיֵהוֹנָתָן:

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנֵה יז

כָּל מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם
שָׁמַיִם, סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם.
וְשֹׁאִינָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵין
סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם. אִיזֹאת הִיא
מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם,
זֹאת מַחְלֹקֶת הַלֵּל וְשִׁמְאִי .
וְשֹׁאִינָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, זֹאת
מַחְלֹקֶת קָרַח וְכָל עֲדָתוֹ :

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנֵה יח

כָּל הַמַּזְכֶּה אֶת הָרַבִּים, אֵין
חָטָא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל
הַמַּחְטִיֵּא אֶת הָרַבִּים, אֵין
מִסְפִּיקִין בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה
. מִשֶּׁה זָכָה וְזָכָה אֶת הָרַבִּים,
זְכוּת הָרַבִּים תְּלִיֵּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר
(דברים לג), צְדָקָת ה' עֲשֶׂה
וּמִשְׁפָּטִיו עִם יִשְׂרָאֵל. יִרְבְּעֵם
חָטָא וְהַחְטִיֵּא אֶת הָרַבִּים,
חָטָא הָרַבִּים תְּלִיֵּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר
(מלכים א טו), עַל חַטָּאוֹת יִרְבְּעֵם (כז נבט)
אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הַחְטִיֵּא אֶת
יִשְׂרָאֵל:

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנֵה יט

כָּל מִי שֵׁישׁ בִּידוֹ שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים הִלְלוּ, מִתְלַמִּידוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְשְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים אַחֲרֵים, מִתְלַמִּידוֹ שֶׁל
בָּלָעַם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה, וְרוּחַ
נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה,
מִתְלַמִּידוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.
עֵין רָעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנֶפֶשׁ
רַחֲבָה, מִתְלַמִּידוֹ שֶׁל בָּלָעַם
הָרָשָׁע. מֶה בֵּין תְּלַמִּידוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידוֹ שֶׁל
בָּלָעַם הָרָשָׁע. תְּלַמִּידוֹ שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ, אוֹכְלִין בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְנוֹחְלִין בְּעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח), לְהִנָּחִיל אֶהְיֶה
יֵשׁ, וְאַצְרִיתֵיהֶם אֲמַלֵּא. אָבֵל
תְּלַמִּידוֹ שֶׁל בָּלָעַם הָרָשָׁע
יֹרְשִׁין גִּיהֶנֶם וְיֹרְדִין לְבָאָר
שְׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נה), וְאַתָּה
אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאָר שְׁחַת,
אֲנָשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יַחְצוּ
יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבִטֵּחַ בָּךְ:

פֶּרֶק ה' - מִשְׁנֵה כ

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר, הֵוִי עַז
כְּנִמָּר, וְקָל כְּנִשָּׁר, וְרָץ כְּצָבִי,
וְגִבּוֹר כְּאֵרִי לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אָבִיךָ
שְׁבַשְׁמִים. הוּא הִזָּה אוֹמֵר, עַז
פָּנִים לְגִיהֶנֶם , וּבִשְׁת פָּנִים
לְגֵן עֵדֶן . יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי
אֱלֹהֵינוּ שֶׁתְּבַנֶּה עֵירָךְ בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ:

שְׁנוּ חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה,
בְּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבַמִּשְׁנָתָם:

פרק ו - משנה א

רַבִּי מֵאִיר אָמַר כָּל הָעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, זֹכֶה לְדַבָּרִים
הַרְבֵּה, וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁכָל
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדֹאֵי הוּא לוֹ,
נִקְרָא רַע, אָהוּב, אוֹהֵב אֶת
הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת,
מְשַׁמַּח אֶת הַמָּקוֹם, מְשַׁמַּח
אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּמַלְבִּישׁוֹ עֲנוּה
וְיִרְאָה, וּמְכַשְּׁרֵתוֹ לְהִיּוֹת צַדִּיק
חֹסֵד יָשָׁר וְנֶאֱמָן, וּמִרְחֻקָּתוֹ
מִן הַחֲטָא, וּמִקְרַבְתּוֹ לַיָּדִי
זְכוּת, וְנִהְיִין מִמֶּנּוּ עֲצָה
וְתוֹשִׁיָּה בִּינָה וּגְבוּרָה,
שֶׁנֶּאֱמַר ^(משלי ח) לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה
אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה, וְנוֹתַנִּתְּ לוֹ
מַלְכוּת וּמִמְשָׁלָה וְחֻקּוֹר דִּין,
וּמַגְלִין לוֹ רִזֵּי תוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה
כְּמַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנֶהֱר שְׂאִינוֹ
פּוֹסֵק, וְהוּא צָנוּעַ וְאָרָךְ רוּחַ,
וּמוֹחֵל עַל עֲלָבוֹנוֹ, וּמַגְדִּילָתוֹ
וּמְרוֹמְמָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים:

פרק ו - משנה ב

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, בְּכָל
יוֹם וַיּוֹם בֵּית קוֹל יוֹצֵאת מִהָר
חוֹרֵב וּמִכְרָזַת וְאוֹמֶרֶת אוֹי
לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל

הוּא הִיא אוֹמֵר, בֶּן חֲמִשׁ
שָׁנִים לְמִקְרָא, בֶּן עֶשֶׂר
לְמִשְׁנָה, בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
לְמִצּוֹת, בֶּן חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה
לְתַלְמוּד, בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה
לְחֻפָּה, בֶּן עֶשְׂרִים לְרִדּוֹף, בֶּן
שְׁלֹשִׁים לְכַח, בֶּן אַרְבָּעִים
לְבִינָה, בֶּן חֲמִשִּׁים לְעֲצָה, בֶּן
שִׁשִּׁים לְזִקְנָה, בֶּן שְׁבַעִים
לְשִׁיבָה, בֶּן שְׁמוֹנִים לְגְבוּרָה,
בֶּן תְּשַׁעִים לְשׁוּחַ, בֶּן יָמָה
כָּאֵלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטַל מִן
הָעוֹלָם:

פרק ה - משנה כב

בֶּן בֶּג בֶּג אוֹמֵר, הֶפֶךְ בָּה
וְהֶפֶךְ בָּה, דְּכֹלָא בָּה. וּבָה
תַּחֲזִי, וְסִיב וּבָלָה בָּה, וּמִנָּה
לֹא תִזְוַע, שְׂאִין לָךְ מִדָּה
טוֹבָה הַיִּמְנָה:

פרק ה - משנה כג

בֶּן הָא הָא אוֹמֵר, לְפּוּם צַעֲרָא
אֲגָרָא:

פרק ו

פרק ו - משנה א

תורה שְׁכַל מִי שְׁאִינוֹ עוֹסֵק
בַּתּוֹרָה נִקְרָא נְזוּף, שְׁנֹאֲמַר ^(שם)
נָזַם זָהָב בְּאֵף חֲזִיר אִשָּׁה
^(יא) יָפָה וְסֵרֶת טַעַם, וְאוֹמַר ^(שמות לב),
וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה
וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא
חֲרוּת עַל הַלַּחַת, אֶל תִּקְרָא
חֲרוּת אֶלֶּא חֲרוּת, שְׁאִין לָךְ בֶּן
חוֹרִין אֶלֶּא מִי שְׁעוֹסֵק
בַּתְּלִמוּד תּוֹרָה, וְכָל מִי
שְׁעוֹסֵק בַּתְּלִמוּד תּוֹרָה הִרִי
זֶה מִתְעַלֶּה, שְׁנֹאֲמַר ^(במדבר כא)
וּמִמִּתְנֶה נִחְלִיאֵל וּמִנִּחְלִיאֵל
בְּמוֹת:

פרק ו - משנה ג

הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד או
הֶלְכָּה אֶחָת או פְּסוּק אֶחָד או
דְּבוּר אֶחָד או אֶפִּילוֹ אוֹת
אֶחָת, צָרִיךְ לִנְהַג בּוֹ כְּבוֹד,
שָׁכַן מְצִינוֹ בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁלֹּא לִמַּד מֵאֲחִיתוּפֹל אֶלֶּא
שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלֶבֶד, קִרְאוּ רַבּוֹ
אֱלוֹפּוֹ וּמִידְעוֹ, שְׁנֹאֲמַר ^(תהלים נה)
וְאַתָּה אֲנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אֱלוֹפִי
וּמִידְעִי, וְהֵלֹא דְּבָרִים קָל
וְחוֹמֶר, וְיֵמָּה דּוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
שֶׁלֹּא לִמַּד מֵאֲחִיתוּפֹל אֶלֶּא
שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלֶבֶד קִרְאוּ רַבּוֹ
אֱלוֹפּוֹ וּמִידְעוֹ, הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ
פֶּרֶק אֶחָד או הֶלְכָּה אֶחָת או
פְּסוּק אֶחָד או דְּבוּר אֶחָד או

אֶפִּילוֹ אוֹת אֶחָת עַל אֶחָת
כֶּמָּה וְכֶמָּה שְׁצָרִיךְ לִנְהַג בּוֹ
כְּבוֹד, וְאִין כְּבוֹד אֶלֶּא תּוֹרָה,
שְׁנֹאֲמַר ^(משלי ג) כְּבוֹד חֲכָמִים
יִנְחָלוּ, ^(שם כח) וְתַמִּימִים יִנְחָלוּ.
טוֹב, וְאִין טוֹב אֶלֶּא תּוֹרָה
שְׁנֹאֲמַר ^(שם ד) כִּי לֵקַח טוֹב נִתְּתִי
לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזְבוּ:

פרק ו - משנה ד

כֶּךָ הִיא דִּרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת
בְּמַלַּח תֹּאכֵל וַיִּמִּים בְּמִשְׁוִירָה
תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישֵׁן וְחַיִּי
צֶעֶר תַּחֲיָה וּבַתּוֹרָה אַתָּה
עֹמֵל, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, ^(תהלים קכח)
אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ. אֲשֶׁרִיךְ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לָךְ לְעוֹלָם
הַבָּא:

פרק ו - משנה ה

אֶל תִּבְקֹשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ, וְאַל
תַּחֲמוּד כְּבוֹד, יוֹתֵר מִלְּמוּדָךְ
עוֹשֶׂה, וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשִׁלְחָנָם
שֶׁל שָׂרִים, שִׁשְׁלַחְנָךְ גָּדוֹל
מִשְׁלַחְנָם וְכִתְרָךְ גָּדוֹל
מִכִּתְרָם, וְנֶאֱמַן הוּא בְּעַל
מְלָאכְתְּךָ שִׁישְׁלָם לָךְ שְׂכָר
פְּעֻלָּתְךָ:

פרק ו - משנה ו

גְּדוֹלָה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהוֹנָה
וּמִן הַמַּלְכוּת, שְׁהַמַּלְכוּת
נִקְנִית בְּשָׁלָשִׁים מַעֲלוֹת,
וְהַכְּהֹנָה בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע,
וְהַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים
וּשְׁמוֹנֶה דְּבָרִים, וְאֵלּוּ הֵן,
בְּתִלְמוּד, בְּשִׁמְיעַת הָאֶזֶן,
בְּעֵרִיכַת שְׁפָתַיִם, בְּבִינַת
הַלֵּב, בְּאִימָה, בְּיִרְאָה, בְּעֲנוּה,
בְּשִׁמְחָה, בְּטְהָרָה, בְּשִׁמּוּשׁ
חֻכָּמִים, בְּדִקְדּוּק חֻבְרִים,
בְּפִלְפּוּל הַתִּלְמִידִים, בְּיִשּׁוּב,
בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעֲוִט
סְחוּרָה, בְּמַעֲוִט דֶּרֶךְ אֶרֶץ,
בְּמַעֲוִט תַּעֲנוּג, בְּמַעֲוִט שְׁנָה,
בְּמַעֲוִט שִׁיחָה, בְּמַעֲוִט שְׁחוּק,
בְּאֶרֶךְ אַפִּים, בְּלֵב טוֹב,
בְּאַמּוּנַת חֻכָּמִים, בְּקִבְּלַת
הַיִּסּוּרִין, הַמְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ,
וְהַשִּׁמַּח בְּחֻלְקוֹ, וְהַעוֹשֶׂה סִיג
לְדַבְּרֵיו, וְאִינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה
לְעַצְמוֹ, אֹהֵב, אוֹהֵב אֶת
הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת,
אוֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת, אוֹהֵב אֶת
הַמִּישָׁרִים, אוֹהֵב אֶת
הַתּוֹכָחוֹת, וּמִתְרַחֵק מִן
הַכָּבוֹד, וְלֹא מִגִּיס לְבוֹ
בְּתִלְמוּדוֹ, וְאִינוֹ שִׁמַּח
בְּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְּעַל עֵם
חֲבֵירוֹ, וּמִכְרִיעוֹ לְכָף זְכוּת,
וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֻמָּת, וּמַעֲמִידוֹ
עַל הַשְּׁלוֹם, וּמִתִּישֵׁב לְבוֹ
בְּתִלְמוּדוֹ, שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב שׁוּמַע

וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מִנַּת
לִלְמַד וְהַלּוֹמֵד עַל מִנַּת
לַעֲשׂוֹת, הַמַּחֲכִים אֶת רַבּוֹ,
וְהַמְכִּינִן אֶת שְׁמוּעָתוֹ, וְהַאֲמִיר
דְּבַר בָּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הָא לְמַדְתָּ
כָּל הָאֲמִיר דְּבַר בָּשֵׁם אוֹמְרוֹ
מִבִּיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֶאֱמַר
(אסתר ב), וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ
בְּשֵׁם מֶרְדֳּכָי:

פרק ו - משנה ז

גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת
חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֶאֱמַר (משלי ד), כִּי
חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם וְלִכְל
בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא, וְאוֹמֵר (שם ג),
רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשֶׁרֶךְ וְשִׁקּוּי
לְעַצְמוֹתֶיךָ, וְאוֹמֵר (שם), עֵץ
חַיִּים הִיא לְמַחֲזִיקִים בָּהּ
וְתוֹמְכֶיהָ מֵאֲשֶׁר, וְאוֹמֵר (שם א),
כִּי לֵוִית חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךְ
וְעֹנְקִים לְגִרְגְּרֹתֶיךָ, וְאוֹמֵר (שם ד),
תִּתֵּן לְרֹאשֶׁךְ לֵוִית חֵן עֲטָרַת
תְּפָאֶרֶת תִּמְגֶּנֶךָ, וְאוֹמֵר (שם ט),
כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וַיּוֹסִיפוּ לָךְ
שָׁנוֹת חַיִּים, וְאוֹמֵר (שם ג), אֶרֶךְ
יָמִים בִּימִינָה בְּשִׁמְאוּלָה עֵשֶׂר
וְכָבוֹד, וְאוֹמֵר (שם), כִּי אֶרֶךְ יָמִים
וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשְׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ
וְאוֹמֵר (שם), דְּרָכֶיהָ דֶּרֶךְ נֹעַם
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

רצונך שתדור עמנו במקומנו
ואני אתן לך אלף אלפים
דגרי זהב ואבנים טובות
ומרגליות, אמרתי לו אם
אתה נותן לי כל כסף וזהב
ואבנים טובות ומרגליות
שבְּעוֹלָם, איני דר אלא
במקום תורה, וכן כתוב
בספר תהלים על ידי דוד
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, טוב לי תורת
פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וְכֶסֶף, ולא
עוד, אלא שִׁבְשַׁעַת פְּטִירָתוֹ
שֶׁל אָדָם אֵין מְלוּין לוֹ לָאָדָם
לא כסף ולא זהב ולא אבנים
טובות ומרגליות, אלא תורה
ומעשים טובים בלבד,
שְׁנֵאֲמַר (משלי ו),

בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אוֹתָךְ
בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ
וְהִקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָךְ,
בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתָּךְ,
בְּעוֹלָם הִזָּה, בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר
עֲלֶיךָ, בִּקְבֹר. וְהִקִּיצוֹת הִיא
תְּשִׁיחָךְ לְעוֹלָם טוֹכֵן כְּתוּב
בספר תהלים על ידי דוד
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (תהלים קיט), טוב לי
תורת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וְכֶסֶף.
ואומר (הגי ב), לי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב
נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת:

רבי שמעון בן יהודה משום
רבי שמעון בן יוחאי אומר,
הנוי והכח והעושר והכבוד
והחכמה והזקנה והשיבה
והבנים, נאה לצדיקים ונאה
לעולם, שְׁנֵאֲמַר (שם טז), עֲטַרְת
תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה
תִּמְצָא. ואומר (שם כ), תְּפָאֶרֶת
בְּחוּרִים כּוֹחֵם וְהִדָּר זִקְנִים
שִׁיבָה. ואומר (שם יד), עֲטַרְת
חֲכָמִים עֲשֶׂרֶם. ואומר (שם יז),
עֲטַרְת זִקְנִים בְּנֵי בָנִים
וְתְּפָאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם. ואומר
(ישעיה כד), וְחִפְרָה הִלְבֵּנָה וּבּוֹשָׁה
הַחֲמָה, כִּי מֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
בָּהֶר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנִגְד
זִקְנָיו כְּבוֹד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
מִנְסִיָּא אֹמֵר, אֵלּוּ שְׁבַע מִדּוֹת
שְׁמֵנוֹ חֲכָמִים לְצַדִּיקִים, כָּלֵם
נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו:

אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם
אחת הייתי מהלך בדרך
ופגע בי אדם אחד, ונתן לי
שלום, והחזרתי לו שלום,
אמר לי, רבי מאיזה מקום
אתה, אמרתי לו, מעיר
גדולה של חכמים ושל
סופרים אני, אמר לי, רבי

חֲמֹשֶׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְאֵלֹהֵינוּ,
תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד, שָׁמַיִם וָאָרֶץ
קִנְיָן אֶחָד, אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד,
יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד, בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד. תּוֹרָה
מִנִּין, דְּכִתִּיב (משלי ח), יְהוָה קִנְיָן
רַאשִׁית דֶּרֶכּוֹ קָדָם מִפְּעֻלּוֹ
מֵאֵז, שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנִּין,
דְּכִתִּיב (ישעיה טו), כֹּה אָמַר יְהוָה
הַשָּׁמַיִם כֶּסֶף וְהָאָרֶץ הַדָּם
רַגְלִי אִי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי
וְאִי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי. וְאוֹמֵר
(תהלים קד), מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה
כָּל־לַם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה
הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ. אַבְרָהָם מִנִּין,
דְּכִתִּיב (בראשית יד), וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל מִנִּין,
דְּכִתִּיב (שמות טו), עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ
יְהוָה עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קִנְיָתְךָ,
וְאוֹמֵר (תהלים טז), לְקַדְּשִׁים אֲשֶׁר
בָּאָרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כָּל חֶפְצִי
בָּם, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנִּין,
דְּכִתִּיב (שמות טו), מָכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ
פְּעֻלָּתְךָ יְהוָה מִקְדָּשׁ אֲדֹנִי כוֹנֵנוֹ
יְדִיךָ. וְאוֹמֵר (תהלים עח), וַיְבִיֵּאם אֶל
גְּבוּל קְדָשׁוֹ הֵר זֶה קִנְיָתְךָ
יְמִינוֹ:

כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָאוֹ אֶלָּא
לְכָבוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג), כָּל
הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכָבוֹדִי
בָּרָאתִיו יִצְרַתִּיו אֲף־עֲשִׂיתִיו,
וְאוֹמֵר (שמות טו), יְהוָה יְמַלֵּךְ לְעֹלָם
וָעֵד: רַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן עֲקִישָׁא
אוֹמֵר, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ
הִרְבֵּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת,
שֶׁנֶּאֱמַר יְהוָה חִפֵּץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר: